
OSEBE

Pravila v tem poglavju se nanašajo na dejanske fizične osebe.

Opisani so naslednji primeri:

- osebe (splošno)
- vladarji
- zakonski partnerji vladarjev
- člani vladarskih rodbin

Opomba: V SGC obravnavamo kot fizične osebe tudi božanstva raznih verstev ter mitološke, legendarne in izmišljene like, ki so znani pod lastnim imenom.

1 OSEBE (SPLOŠNO)

Normativno točko dostopa za osebo določimo v skladu z veljavnimi katalogizacijskimi pravili (gl. *PPIAK* in *Značka*).

1.1 Izjeme

1.1.1 Normativna točka dostopa

Prednostno ime znanih oseb, domačih ali tujih, določimo s pomočjo slovenskih referenčnih virov in v njih izberemo obliko imena osebe, ki je najpogosteje navedena kot geslo. V primeru večdelnih imen izberemo za prvi element normativne točke dostopa del imena, ki je v virih naveden v iztočnici.

Pri določanju imena antičnih oseb sta prednostna referenčna vira *Kdo je kdo v antiki* (Janković, 2004) in *Rimska zgodovina. Del 1, Od začetkov do nastopa cesarja Dioklecijana* (Bratož, 2007).

Averroes, 1126-1198

<i>NI</i>	Abu al-Valid Muhammad ibn Ahmad ibn Rušd, 1126-1198
-----------	---

<i>NI</i>	Abu Valid Muhammad ibn Rušd, 1126-1198
-----------	--

<i>NI</i>	Ibn Rušd, 1126-1198
-----------	---------------------

	<i>(oseba je v slovenskih referenčnih virih navedena z latinizirano obliko imena)</i>
--	---

Mark Avrelij, rimski cesar, 121-180

NI Marcus Aurelius Antoninus, rimski cesar, 121-180

NI Marcus Aelius Aurelius Antoninus, rimski cesar, 121-180
(oseba je v slovenskih referenčnih virih navedena v slovenščini s krajšo obliko imena)

Aleksander Obrenović, srbski kralj, 1876-1903

NI Obrenović, Aleksander, 1876-1903

NI Aleksander I Obrenović, srbski kralj, 1876-1903
(oseba je v slovenskih referenčnih virih navedena z imenom in priimkom v delno poslovenjeni obliki)

Charles, vališanski princ, 1948-....

(oseba je v slovenskih referenčnih virih navedeno z osebnim imenom v izvirnem jeziku)

Opomba: Če osebe ne najdemo v slovenskih referenčnih virih, si pomagamo zlasti z angleško enciklopedijo *Encyclopædia Britannica*, po potrebi pa tudi drugimi tujimi viri.

1.1.2 Ime v izvirnem jeziku ali slovenščini

V primeru tujih oseb, za katere obstaja tudi slovenska oblika imena, določimo normativno točko dostopa v jeziku oz. obliki, v kateri je ime osebe najpogosteje navedeno v slovenskih referenčnih virih. Če je ime navedeno v slovenščini (oz. v poslovenjeni obliki), za normativno točko dostopa vzamemo slovensko obliko imena, obliko v izvirnem jeziku pa dodamo kot variantno točko dostopa. Če gesla za osebo ne najdemo v nobenem referenčnem viru, izberemo obliko imena, ki se pojavlja v delu, ki ga predmetno označujemo, delo pa navedemo kot vir.

To pravilo velja za imena staroveških, srednjeveških in novoveških oseb, vključno z imeni vladarjev, članov vladarskih hiš, svetnikov, redovnikov in cerkvenih dostojanstvenikov.

Konfucij, 551?-479? pr. n. št.

NI Kong Fuzi, 551?-479? pr. n. št.

NI Kong Zi, 551?-479? pr. n. št.
(izvirno ime je v kitajščini)

Epikur, 341-270 pr. n. št.

NI Epikouros, 341-270 pr. n. št.
(izvirno ime je v grščini)

Ovidij, 43 pr. n. št.-18

NI Ovidius Naso, Publius, 43 pr. n. št.-18

NI Publius Ovidius Naso, 43 pr. n. št.-18
(izvirno ime je v latinščini)

Mohamed, prerok, 57.-632

NI Muhammad, prerok, 57.-632
(izvirno ime je v arabščini)

Džingiskan, 1162?-1227

NI Genghis Khan, 1162?-1227

NI Chingis Khaan, 1162?-1227
(izvirno ime je v mongolščini)

Ivana Orleanska, svetnica, 1412-1431

NI Jeanne d'Arc, svetnica, 1412-1431
(izvirno ime je v francoščini)

Nikolaj Kuzanski, 1401-1464

NI Nikolaus Cusanus, 1401-1464
(izvirno ime je v latinščini)

Kopernik, Nikolaj, 1473-1543

NI Kopernik, Mikołaj, 1473-1543

NI Copernicus, Nicolaus, 1473-1543
(izvirno ime je v poljščini; objavljena dela v izvirniku imajo latinizirano obliko imena)

Pavel VI, papež, 1592-1599

NI Paulus VI, papež, 1592-1599
(izvirno ime je v latinščini)

Dostojevski, Fjodor Mihajlovič, 1821-1881

NI Dostoevskij, Fedor Mihajlovič, 1821-1881
(izvirno ime je v ruščini)

Čankajšek, 1887-1975

NI Chiang Kai-shek, 1887-1975

NI Jiang Jieshi, 1887-1975 <zapis pinjin>
(izvirno ime je v kitajščini; poslovenjena oblika imena, ki jo navajajo slovenski referenčni viri, ne temelji na izpisu v pinjinu)

Homeini, Ruholah, 1902-1989

NI Khomeini, Ruhollah, 1902-1989
(izvirno ime je v perzijsčini)

Franc I, avstrijski cesar, 1768-1835

NI Franz I, avstrijski cesar, 1768-1835
(izvirno ime je v nemščini)

Tenzin Gjaco, dalajlama XIV, 1935-....

NI Tenzin Gyatso, dalajlama XIV, 1935-...

NI Bstan-'dzin-rgya-mtsho, dalajlama XIV, 1935
(izvirno ime je v tibetanščini)

Toda: ime je v referenčnih virih navedeno v izvirnem jeziku.

Averroes, 1126-1198

NI Abu al-Valid Muhammad ibn Ahmad ibn Rušd, 1126-1198

NI Ibn Rušd, 1126-1198
(ime je v slovenskih referenčnih virih navedeno v latinizirani obliki)

Gallus, Jacobus, 1550-1591

NI Petelin, Jakob, 1550-1591

(ime je v slovenskih referenčnih virih navedeno v latinščini; izvirno ime je v slovenščini)

Njegoš, Petar II Petrović, črnogorski vladika, 1813-1851

NI Petar II Petrović Njegoš, črnogorski vladika, 1813-1851

NI Petar II Petrović, črnogorski vladika, 1813-1851

NI Petrović Njegoš, Petar, 1813-1851

NI Njegoš, Petar Petrović, 1813-1851

NI	Petrovič Njogoš, Peter, 1831-1851 (ime je v slovenskih referenčnih virih navedeno v srbsčini)
Deng Xiaoping, 1904-1997	
NI	Deng Šjaoping, 1904-1997 (ime v kitajščini; v slovenskih referenčnih virih je navedeno v zapisu pinjin)

1.1.3 Letnice rojstva in smrti

Normativnim in variantnim točkam dostopa za osebna imena resničnih oseb obvezno dodamo tudi letnici rojstva in smrti.

Pri zapisu letnic neznanano leto ali desetletje rojstva ali smrti nadomestimo s piko ali dvema pikama; negotovim letnicam dodamo vprašaj; letnicam rojstva ali smrti pred našim štetjem dodamo okrajšavo **pr. n. št.**; letnice rojstva še živečih oseb, ki niso javno znane, pišemo v obliki **19..** ali **20..**; letnice smrti pa pri vseh še živečih osebah zaznamujemo s štirimi pikami.

Primeri:

[<i>Ime osebe</i>], 1964-....	Leto rojstva še živeče osebe je (javno) znano.
[<i>Ime osebe</i>], 19..-....	Leto rojstva še živeče osebe, rojene v 20. stoletju, ni (javno) znano.
[<i>Ime osebe</i>], 1898-1922	Leti rojstva in smrti sta znani.
[<i>Ime osebe</i>], 162-84 pr. n. št.	Leti rojstva in smrti osebe, rojene pred našim štetjem, sta znani.
[<i>Ime osebe</i>], 4 pr. n. št.- 57	Leti rojstva in smrti osebe, rojene pred našim štetjem in umrle v našem štetju, sta znani.
[<i>Ime osebe</i>], 14..-1555	Leto rojstva osebe, rojene v 15. stoletju, ni znano.
[<i>Ime osebe</i>], 18..-19..	Leti rojstva in smrti osebe, rojene v 19. stoletju in umrle v 20. stoletju, nista znani.
[<i>Ime osebe</i>], 15..?-15..?	Leti rojstva in smrti osebe, domnevno rojene in umrle v 15. stoletju, nista znani.
[<i>Ime osebe</i>], 17..-17..?	Leti rojstva in smrti osebe, rojene in domnevno umrle v 18. stoletju, nista znani.
[<i>Ime osebe</i>], ..?-149	Leto rojstva osebe, domnevno rojene v 1. stoletju, ni znano.
[<i>Ime osebe</i>], 475?-540?	Leti rojstva in smrti sta domnevni; oseba se je rodila in umrla (okoli) leta, označenega z vprašajem.
[<i>Ime osebe</i>], 99.-1043	Točno leto rojstva osebe, rojene v 90-tih letih 10. stoletja, ni znano.
[<i>Ime osebe</i>], 385-32.? pr. n. št.	Točno leto smrti osebe, umrle v 20-tih letih 4. stoletja pred našim štetjem, ni znano.

1.1.4 Variantne točke dostopa

Dodamo variantne točke dostopa za oblike imena, vključno z oblikami v drugih jezikih, ki so navedene v raznih slovenskih in tujih referenčnih ter drugih virih (npr. tujih normativnih

bazah podatkov, virih, ki jih obdelujemo, ipd.). Dodamo predvsem tiste oblike imena, za katere menimo, da bi bile koristne za iskanje po katalogu.

1.2 Povezave

Kadar je ustrezno, vzpostavimo povezave s sorodnimi normativnimi točkami dostopa za osebe, korporacije ali druge entitete.

Broz, Josip, 1892-1980

SI Zakonec: **Belousova, Pelagija, 1904-1967** [*osebno ime*]

SI Zakonec: **Broz, Jovanka, 1924-2013** [*osebno ime*]

SI Zakonec: **Haas, Herta, 1914-2010** [*osebno ime*]

SI Nedoločen odnos: **Jugoslavija. Narodnoosvobodilna vojska** [*korporacija*]

SI **Jugoslavija -- 20. stoletje** [*zemljepisno ime*]

SI **Narodnoosvobodilni boj (1941-1945)** [*občno ime*]

1.3 Razvrščanje po področjih

Dodamo ustrezni vrstilec UDK, lahko tudi več, za področje delovanja osebe.

Tesla, Nikola, 1856-1943

UDK 53 - fizika

UDK 621.3 - elektrotehnika

2 VLADARJI IN ČLANI VLADARSKIH RODBIN

2.1 Vladarji

Pravila v nadaljevanju veljajo za pretekle in sedanje vladarje ali vladarice, kot tudi za vladarje ali vladarice, ki so bili odstavljene ali pa so sami odstopili.

2.1.1 Oblikovanje normativnega zapisa

2.1.1.1 Normativna točka dostopa

Normativno točko dostopa za vladarje določimo v skladu z naslednjimi pravili:

- a) Za normativno točko dostopa izberemo ime, ki je za vladarja ali vladarico najpogosteje navedeno kot geslo v slovenskih referenčnih virih. Imenu dodamo, če je ustrezno, zaporedno številko in dodatek k imenu v slovenščini v obliki [*pridevnik iz imena države*] [*vladarski naziv v slovenščini*] ali [*pridevnik iz imena narodnosti ipd.*] [*vladarski naziv v slovenščini*].

Hačepsut, egipčanska kraljica, 1507?-1458 pr. n. št**Aleksander Veliki, makedonski kralj, 356-323 pr. n. št**

NI Aleksander III, makedonski kralj, 356-323 pr. n. št.

NI Aleksander III Veliki, makedonski kralj, 356-323 pr. n. št.

Samo, slovanski kralj, 600?-658?**Šahdžahan, mogulski cesar, 1592-1662****Jožef II, nemški cesar, 1741-1790**

- b) Če je vladar v slovenskih referenčnih virih naveden z osebnim imenom in zaporedno številko, ki ji sledi drugi del imena, priimek, očetno ime ali neki drugi vzdevek, teh v normativni točki ne navedemo. Obliko imena, ki za zaporedno številko vsebuje katero prej omenjenih vrst imena, dodamo kot variantno točko dostopa.

Karel I, neapeljsko-sicilski kralj, 1226-1285

NI Karel I Anžijski, neapeljsko-sicilski kralj, 1226-1285

(vladar je v slovenskih referenčnih virih naveden pod geslom Karel I. Anžijski)

Sulejman I, turški sultan, 1494-1566

NI Sulejman I Veličastni, turški sultan, 1494-1566

NI Sulejman Veličastni, turški sultan, 1494-1566

(vladar je v slovenskih referenčnih virih naveden pod geslom Sulejman I. Veličastni)

Aleksander I, ruski car, 1777-1825

NI Aleksander I Pavlovič, ruski cesar, 1777-1825

(vladar je v nekaterih slovenskih referenčnih virih naveden pod geslom Aleksander I. Pavlovič)

Gustav V, švedski kralj, 1858-1950

NI Gustav V Adolf, švedski kralj, 1858-1950

(vladar je v nekaterih slovenskih referenčnih virih naveden pod geslom Gustav V. Adolf)

Herman II, celjski grof, 136.-1435

NI Herman II Celjski, celjski grof, 136.-1435

(vladar je v slovenskih referenčnih virih naveden pod geslom Herman II. Celjski)

Peter II, jugoslovanski kralj, 1923-1970

NI Petar II, jugoslovanski kralj, 1923-1970

NI Petar II Karađorđević, jugoslovanski kralj, 1923-1970

NI Karađorđević, Petar, 1923-1970

(vladal do odprave kraljevine Jugoslavije 1945; v nekaterih slovenskih referenčnih virih naveden pod geslom Peter II. Karađorđević)

Toda:

Njegoš, Nikola I Petrović, črnogorski kralj, 1841-1921

NI Nikola I Petrović Njegoš, črnogorski kralj, 1841-1921

NI Petrović Njegoš, Nikola, 1841-1921

(vladar iz vladarske rodbine Petrovići Njegoši je v slovenski referenčnih virih naveden pod geslom Njegoš, Nikola I. Petrović)

- c) Če je vladar v slovenskih referenčnih virih naveden z osebnim imenom in priimkom ali osebnim imenom in pridevkom, ki se nanaša na določeno ozemlje, ime v normativni točki dostopa zapišemo v enakem vrstnem redu.

Ljudevit Posavski, slovanski knez, 7..-823

Pavel Karadordevič, jugoslovanski regent, 1893-1976

NI Karadordevič, Pavle, 1893-1976

Mohamed Reza Pahlavi, iranski šah, 1919-1980

NI Pahlavi, Mohamed Reza, 1919-1980

2.1.1.2 Variantne točke dostopa

Dodamo predvsem variantne točke dostopa (v drugih jezikih) za ime, ki je bilo izbrano kot normativna točka dostopa. Če je ustrezno, dodamo tudi oblike imena vladarja brez nazivov, običajno v obliki priimka in imena. Druge variantne oblike imena dodamo le po potrebi.

Nikolaj II, ruski car, 1868-1918

NI Nicholas II, ruski car, 1868-1918 <angleščina>

NI Romanov, Nikolaj Aleksandrovič, 1868-1918 <slovenščina>

NI Romanov, Nikolai Aleksandrovich, 1868-1918 <angleščina>

Ludvik XVI, francoski kralj, 1754-1793

NI Louis XVI, francoski kralj, 1754-1793 <francoščina>

NI Capet, Louis, 1754-1793 <francoščina>

Katarina II, ruska carica, 1729-1796

NI Ekaterina II, ruska carica, 1729-1796 <ruščina>

NI Katarina Velika, ruska carica, 1729-1796 <slovenščina>

NI Katarina II Velika, ruska carica, 1729-1796 <slovenščina>

NI Sophie Auguste Friederike von Anhalt-Zerbst-Dornburg, 1729-1796 <nemščina>

2.1.1.3 Opombe

Dodamo kratko biografsko opombo.

Kleopatra VII, egipčanska kraljica, 69-30 pr. n. št.

Egipčanska kraljica, hči Ptolemaja XII., vladala 51-30 pr. n. št.

2.1.1.4 Razvrščanje po področjih

Dodamo ustrezni vrstilec UDK za zgodovino.

Atila, hunski kralj, 406?-453

UDK 94(3) - zgodovina staroveškega sveta

Aleksander I, jugoslovanski kralj, 1888-1934

UDK 94(497) - zgodovina balkanskih držav

2.2 Zakonski partnerji vladarjev

2.2.1 Oblikovanje normativnih zapisov

2.2.1.1 Normativna točka dostopa

Normativno točko dostopa za zakonske partnerje vladarjev določimo v skladu z naslednjimi pravili:

- a) Za normativno točko dostopa za zakonce evropskih vladarjev običajno izberemo osebno ime, ki mu dodamo ustrezní vladarski naziv v slovenščini (npr. kraljica, carica, cesarica) v obliki [*Pridevnik za ime države*] [*vladarski naziv v slovenščini*].

Marija Medičejska, francoska kraljica, 1573-1642

NI Marie de Médicis, francoska kraljica, 1573-1642
(soproga avstrijskega cesarja Franca Jožefa I.)

Mumtaz Mahal, mogulska cesarica, 1593-1631

NI Mumtaz-i-Mahal, mogulska cesarica, 1593-1631
(soproga mogulskega cesarja Šahdžahana)

Elizabeta, avstrijska cesarica, 1837-1898

NI Elisabeth, avstrijska cesarica, 1837-1898
(soproga avstrijskega cesarja Franca Jožefa I.)

Grace, monaška princesa, 1929-1982

NI Kelly, Grace, 1929-1982
(soproga monaškega kneza Rainierja III.)

Farah, iranska cesarica, 1938-...

NI Pahlavi, Farah, 1938-...
(soproga iranskega šaha Mohameda Reze Pahlavija)

Mičiko, japonska cesarica, 1934-

NI Michiko, japonska cesarica 1938-...
(soproga japonskega cesarja Akihite)

- b) Če zakonec nima vladarskega naziva, osebnemu imenu dodamo njegov najvišji plemiški naziv, temu pa kvalifikator **soproog** ali **soproga** z imenom vladarja oz. vladarice in njegovim ali njenim vladarskim nazivom v rodilniku.

Filip, princ, soprog Elizabete II, britanske kraljice, 1921-....

NI Filip, vojvoda Edinburški, 1921-....
NI Philip, princ, soprog Elizabete II, britanske kraljice, 1921-....
NI Philip, vojvoda Edinburški, 1921-....

- c) Pri zakoncih neevropskih vladarjev, kjer ne moremo z gotovostjo dodati katerega od vladarskih nazivov, kot so kraljica, carica, cesarica ipd., za osebnim imenom ne dodamo nobenega plemiškega naziva. Kot kvalifikator k imenu dodamo le **soproog** ali **soproga**, z imenom vladarja oz. vladarice in njegovim ali njenim vladarskim nazivom v rodilniku.

Roksolana, soproga Sulejmana I, turškega sultana, 1505?-1558

NI Haseki Hürrem Sultan, soproga Sulejmana I, turškega sultana, 1505?-1558
NI Hürrem Haseki Sultan, soproga Sulejmana I, turškega sultana, 1505?-1558
NI Hürrem Sultan, soproga Sulejmana I, turškega sultana, 1505?-1558

2.3 Člani vladarskih rodbin

2.3.1 Oblikovanje normativnega zapisa

2.3.1.1 Normativna točka dostopa

Normativno točko dostopa za člane vladarskih rodbin določimo v skladu z naslednjimi pravili:

- a) Za člane vladarskih rodbin, vključno s prestolonasledniki, izberemo osebno ime, ki mu dodamo ustreznemu plemiški naziv v slovenščini.

Rudolf, avstro-ogrski prestolonaslednik, 1858-1889

NI Rudolf von Habsburg-Lothringen, 1858-1889

NI Habsburg-Lothringen, Rudolf von, 1858-1889

(*avstro-ogrski prestolonaslednik, sin cesarja Franca Jožefa*)

Charles, valižanski princ, 1948-

NI Charles, vojvoda Cornwallski, 1948-

NI Windsor, Charles, 1948-

(*britanski prestolonaslednik, sin Elizabete II.*)

Harry, princ, vojvoda Susseški, 1984-

NI Windsor, Henry, 1948-

(*mlajši sin princa Charlesa, britanskega prestolonaslednika*)

- b) Imena članov nekdanjih vladarskih rodbin obravnavamo kot navadna imena. Najpogosteje jih zapišemo v obliki [**Prüimek, Ime**]. Obliko imena, ki vsebuje plemiški naziv osebe, dodamo kot variantno točko dostopa.

Habsburg, Otto von, 1912-2011

NI Otto von Habsburg, 1912-2011

NI Otto, avstrijski nadvojvoda, 1912-2011

Reference: AACR2; PPIAK; RDA; Značka

Viri

Monografske publikacije

Splošno

- Osebnosti: veliki slovenski biografski leksikon, 2008
- Blagoslovljeni in prekleti / Mariano Rugále, Miha Preinfalk, 2010-2012

Antična imena

- Rimska zgodovina. Del 1, Od začetkov do nastopa cesarja Dioklecijana / Rajko Bratož, 2007
- Kdo je kdo v antiki: mitologija, zgodovina, umetnost / Vladeta Janković, 2004
- Antična imena po slovensko / Bronislava Aubelj, 1997

Spletni viri

- Slovenska biografija: <http://www.slovenska-biografija.si/>